

Sted ved den lille Lov om Udskrivning af Skolen. Saaledes som den gamle Statskirke havde udbannet sig, saaledes som den bestod i Livet førend 1848, fandt der en Tvang Sted, idet det ikke var Noget tilladt at søge sin Sjælesørger, hvor han vilde, og Sognebaandets Løsning var altsaa et nødvendigt Skridt, som maatte skee, for at Statskirken, der de facto ikke længere var Statskirke, i Virkeligheden kunde komme til at fortjene Navn af Folkkirke. Saaledes staae vi altsaa nu i og med den Folkkirke, der har søgt at udvikle og organisere sig ved Love. Men skjøndt den aandelige Retning i denne Folkkirke er bleven meget forskjellig fra den Retning, der forbrede og tog sig Frihed i den forhenværende Statskirke, saa kan jeg dog paa ingen Maade nogenfinde bidrage til, at der igennem det, der kaldes Folkkirke, skal vende noget af den gamle Tvang tilbage, thi det vilde være det Samme som, hvad der af den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgfreds (Eschering) ved tidligere Leilighed er blevet bemærket, at give sit Minde til igjen at indføre den gamle Statskirke. Det var dengang, især de Folk, der efter deres Overbeviisning, haade som Professorer, som Lærere ved Universitetet og som Præster, ikke stemmede overeens med Statskirkens befalede Lærdomme, som forklarede Biblen tvertimod den evangelisk-lutheriske Synholdare, jeg siger, det var især disse Folk, der dengang forbrede eller toge sig Frihed, det var dem, der dengang i Statskirken toge sig Lærefrihed og ogsaa liturgisk Frihed; men nu har Bladet vendt sig. Nu ere den største Deel af Theologerne, Universitetslærerne og Præsterne blevne, hvad de ikke dengang vare — man tilgave mig, at jeg bruger et Fremmedord, men det er almindelig bekendt — mere orthodoxe. Men fordi de selv ere blevne dette, giver det dem ingen Berettigelse til at ønske eller forbrede den gamle Tvang ført tilbage, om end i et nyt Klædebon; thi denne deres Retning kan forandre sig som enhver anden, og hvem veed, om der maaskee efter et Forløb af en eller to Menneftalder ikke skal fremkomme en aldeles modsat Mandsretning, der faaer Overvegt og saa i den egentlige theologiske Bidskab. Derfor maa jeg, da jeg heri seer et Skridt til el-

ler et Grundlag for en vorbende Kirkeforfatning, der, som dens Velyndere og Talsmand vissefelig og med Rette haade, vil komme til at binde endnu mere og binde med samme Tvang souer i den gamle Statskirke, af denne Grund bestemt modsætte mig ethvert Forsøg i saa Henseende og, saa vidt det staaer i min Magt, opfordre Enhver, enten de dunkelt eller tydeligt kunne indsee mine Bevæggrunde, naar de dog maatte tiltale dem, til at modsætte sig dette Samme.

Det er i den aandelige Friheds Navn jeg opfordrer dertil, og ikke alene i den personlige Friheds. Jeg kan albrig ønske at see Noget bunden til at lære eller tale anderledes end efter sin fulde Overbeviisning. Man maa ikke paalægge Andre en Samvittighedstvang; det er det, der navnlig er Formaalet for en Folkkirke, at give Frihed saameget som muligt til Enhver, haade til Lærere og til Tilhørere, uden at den Ene kan paalægge den Anden nogen Tvang. Der gives i vor Tid en vis Stræben, og jeg troer ikke, at jeg feiler meget, naar jeg yttre, at den høitærede Minister vistnok selv er beskalet af den samme Stræben som flere udmærkede Theologer og navnlig en Theolog i det andet Thing, for at bringe Lovbestemmelser og en Ordning istand for vor Folkkirke, der dog egentlig ikke passer sig for en Folkkirke, men maaskee vilde kunne passe for et strengt lutherisk Samfund. Efter vor hele Udsvilling og efter Grundlovens Mand og Udtryk om Religionsfrihed maa jeg betragte Folkkirkens Tilstand, ikke blot som jeg alt har sagt, men med Hensyn til de Enkelte saaledes, at det maa staae enhver, Ung og Gammel, Qvinde og Mand, frit for at sige, jeg hører ikke strengt taget til Folkkirken, naar derved skal forståes den strengt evangelisk-lutheriske Kirke, men da jeg heller ikke hører til noget andet Samfund eller er traadt over dertil, regner jeg mig med til Folkkirken. I dette Forhold, naar Folk vilde tale ret af Hjerterets Grund, staae vistnok Mange, ja jeg kan sige, at den største Deel her i Landet staaer i dette Forhold, og jeg finder, at de skulle have Lov til at staae deri, naar de ikke aabenbart forkaste Folkkirkens Lærdomme, og naar de have en vis Erbødighed for den. Det